СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 117. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 21 травня 1930. VOL. XXXVIII. No. 117. Jersey City, N. J., Wednesday, May 21, 1930. THREE CENTS.

ФАРМЕРСЬКИЙ ЕКСПОРТОВИЙ БОНУС ПЕРЕПАВ

ВАШИНГТОН. — Нарешті сенат відступив від фармерського експортового бонуса, якого не приняла палата послів. Рівнож погодився з тим, щоби не відбирати президентови права до коректив тарифи, передбачених у тарифовім проєкті. Сенат бажав задержати право щодо тих змін при конґресі, але палата послів була за те, щоби їх признати президентови.

Непорозуміння між сенатом і палатою послів щодо тих двох точок тарифи були причиною, що справа з ухваленням тарифи тягнеться вже рік.

СТИМСОН РАТУВАВ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для справ заграничних відчитано протест адмірала Джонса, в якім він протестував перед американською делеґацією в Лондоні проти того, щоби Злучені Держави пристали на 18 кружляків замісць 23. Джонс подає, що треба було уступити, бо англійський премієр Мек Донелд заявив, що коли Америка не уступить, то конференція провалиться.

ЩЕ НЕ ДУЖЕ КАРАЛИ.

НЮ ЙОРК. — Тільки 16 піхотинців дістали від полісменів „тикети" і мають станути перед суддею та виправдатися, чому вони не зважали на світла й переходили вулиці в невідповіднім часі й місці.

Зате соткам людей уділено напімнень. Так виглядав перший день нових комунікаційних приписів для піхотинців.

ХАБАРНИКАМ НЕ ЗЛЕ ПОВОДИТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — З доходжень виходить, що „Ди Юнайтед Америкен Лайнс" заплатила судді В. Бернардови Возови $250,000 титулом хабаря за винайм від міста причалу, а крім того дала йому й його родині 4 вільні корабельні карти на виїзд до Европи й поворот.

НЕЗАДОВОЛЕНІ З КРИТИКУЮЧИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Офіціяльні й дипльоматичні круги широко дискутують радіові промови, які виголосили еспанський амбасадор і швайцарський посол на тему американської тарифи, над котрою дебатують у конґресі.

Тарифові проекти піддано гострій критиці. Такі промови уважають вмішанням чужинецьких представників у внутрішні американські справи. А таке є недопускаєме.

Дуже можливо, що Америка домагатиметься відкликання обох представників.

ЗА МІЖНАРОДНЮ МОВУ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Альфред Ґольдсміт, заступник президента „Редіо Корпорейшен оф Америка", подає, що зріст міжнародної комунікації, а головно поширення комунікації по радіо, вимагає створення одної міжнародної мови. Недостача її відчувається головно тоді, коли передається промови, виголошувані на міжнародних зїздах, чи при таких нагодах, як от Різдвяні свята і т. п.

ПІДЕ НА ВІЙНУ, КОЛИ ВОНА ОПРАВДАНА.

НЮ ЙОРК. — Професорови теольоґії, д-рови Дуґлясови Клайдови Мек Інтошови, відмовлено горожанських паперів, бо він не хотів присягати, що буде збройно обороняти Злучені Держави на случай війни. Мек Інтош заявив, що він може піти тільки на таку війну, яку вважає морально оправданою.

Йому відмовлено горожанства. Тепер справа та опинилася перед апеляційним судом. Мек Інтоша заступає Джан Дейвис, демократичний кандидат на президента в 1924 році. Дейвис твердить, що коли такої присяги щодо збройної оборони не вимагається від тих горожан, котрі тут родилися, то не можна її вимагати від чужинців, котрі хочуть стати горожанами. Дейвис каже, що Мек Інтош думає, що його зобовязання щодо Америки не можуть бути більші ніж зобовязання перед Богом і християнством. Інакше треба би виключити від американського горожанства найвизначніших християн, а то й самого Христа, якщо він намагавсяб стати американським горожанином.

ФРЕЛІНҐГАЙЗЕН УСТУПИВ.

ТРЕНТОН. — Бувший сенатор Френінґгайзен відкликав у Трентоні свою кандидатуру на „коротко термінове" сенаторство. Він рішився зосередоточити всю силу на сенаторство „довго термінове". Моро кандидує на обі каденції. Кажуть, що Фрелінґгайзен зробив добрий політичний маневр, на якім він зискає.

ТЕФТ НА ПОЧТОВИХ МАРКАХ.

ВАШИНҐТОН. — Память покійного президента Тефта пошанують у той спосіб, що його образ буде видніти незабаром на нових 4-центових почтових марках.

НЕЗАДОВОЛЕНІ Є ВСЮДИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Кепер твердить, що лондонський морський договір причиниться до забезпечення світового мира й Злучених Держав. Він каже, що є тут богато таких, котрі незадоволені з нього, але таких самих є повно в Англії й Японії. Всюди є такі люде, що тільки думають про велику фльоту.

АРМІЯ СПАСЕННЯ ДЯКУЄ ГУВЕРОВИ.

НЮ ЙОРК. — Армія Спасення вислала до президента Гувера письмо, в якім вона дякує президентови за форсовання проґибіції й за мирову політику. В письмі тім звертається ще увагу на небезпеки, які загрожують людству з боку організованого мілітаризму.

ГОТУЄТЬСЯ ЛЕТІТИ ДО КАНАДИ.

Найбільший у світі повітроплав, який збудувала Анґлія, Р.100, готується до лету з Анґлії в Канаду. З Канади цей цепелін має прилетіти в Злучені Держави. Він уже давно мав відбути цей лет, але підчас пробних летів виявилося в нім багато недостач, які тепер направлено. Цей повітроплав є значно більших розмірів ніж німецький „Ґраф Цепелін". При помочі таких повітроплавів Анґлія сподівається установити постійну комунікацію між Лондоном та Канадою.

ПРИВИТАВ АДМІРАЛА.

До Японії повернув голова японської делеґації на морську лондонську конференцію, адмірал Такараба. На двірці один Японець з натовпу передав його адютантови ніж, загорнений у папір і разом з ним записку. В тій записці було написано, що адмірал зрадив японські інтереси, погодившись на умови Америки та Анґлії, а тому, як зрадник, він повинен покінчити своє життя самогубством, зробивши собі гаракірі, себто розпороти живіт.

НАДУЖИТТЯ В „ПОВІТОВІЙ КАСІ ЗАДАТКОВІЙ І ЩАДНИЧІЙ" В ЩИРЦІ.

Директор цієї каси Вол. Могильницький мав допуститися великих надужить. Слідчий суддя наказав арештувати дир. Могильницького і відставити до карної вязниці у Львові. В касі має бракувати аж 150,000 золотих. Вол. Могильницький був директором тої каси ще з часів передвоєнних.

ПРИЧИНА САМОГУБСТВА.

Львівському кравцеви С. Таґановському, російському еміґрантові, визначили оборотовий податок 1,200 зол. Відкладав він гроші на цей податок з дня на день, відмовляючи в хаті всього. Це дало привід до суперечок з жінкою, а в результаті скінчилось тим, що Таґановський пробував кинутись під поїзд, бо мешкає недалеко залізниці.

ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ДАРВІНА.

Цеї осени вибереться наукова експедиція до середньої Африки під проводом шведського ботаніка Торнбляда. Торнбляд дає гроші на цю експедицію; він єднає зі спеціяльністю ботаніка дохідну професію... власника великого готелю в Стокгольмі. Мета експедиції подвійна: зібрати ботанічний матеріял і антропольоґічний, а саме матеріял, потрібний для дослідів над теорією Дарвіна.

НА МОГИЛАХ СВОЇХ СИНІВ.

Сімнацять Американок, яких сини загинули в світовій війні, мали перший раз нагоду, помолитися на могилах своїх синів. Трупи цих Американців поховані на цвинтарі під самим Парижем, а тому матері їх змоґли відвідати цей цвинтар.

СЛІДАМИ КАЙЗЕРА.

Останніми часами Мусоліні влаштовує по всій Італії великі військові паради. Він переглядає на тих парадах не лише частини реґулярної армії, але й частини фашистівської міліції та резерви армії. На кождій параді він говорить гарячі мілітаристичні промови, закликаючи Італійців бути кождої хвилини готовими до оборони своєї країни та погрожуючи своєю армією сусідам Італії.

ЗВІЛЬНЯЮТЬ РАЙН.

Згідно з новим репараційним пляном Франція почала звільняти останню німецьку територію, яка знаходиться під окупацією французької армії. Вивід французьких військ з території райнської области викликав загальне задоволення в Німеччині.

„ЗА ПЯТЬ ЛІТ ПОЛЬЩА БУДЕ ДОБИЧЮ НІМЕЧЧИНИ".

На політичному мітинґу в Ліоні, що відбувся заходами Ліґи Аксіон Франсез, розглядали справу евакуації Надренії та небезпеки нової війни, до якої може прийти наслідком евакуації. Лев Додє виказував помилки французької дипльоматії від хвилі підписання договору. Евакуація Надренії створює для Польщі небезпеку. Поки французькі війська були над Реном, Німеччина не важилася зачинати зачіпної акції проти Польщі. Коли евакуація скінчиться, Німеччина матиме свобідні руки та почне давно приготовлювану акцію проти Польщі. За пять літ Польща впаде добичю Німеччини, потім Німеччина здавить Францію.

МАЛОЛІТНЯ САМОВБИВНИЦЯ.

На днях при вул. Новолипя у Варшаві вискочила із III. поверху 11-літня дівчина Гелена Вишинська, яку відвезено до лічниці з розбитою головою і поломаними руками. Причиною цього страшного вчинку був такий дрібний випадок: Гелена Вишинська, перебуваючи в домі товаришки, вкрала в неї 3 золоті, а коли справа вияснилась і батько хотів її набити, молода дівчина зі страху вискочила крізь вікно.

ЦІЛА РОДИНА ЗГИНУЛА В ПОЛУМЯХ.

В селі Пісках, волковиського повіту, вибухла пожежа в домі Ізраеля Льва, якого ціла родина спала в тому часі, і тому 6 осіб згинуло в полумях. Огонь перекинувся на сусідні будинки і наслідком бурі всяка акція гашення не мала ніякого наслідку, так, що в цій пожежі спопеліло 31 господарств, а шкоди сягають пів міліона зол.

ЦВИНТАРИЩЕ ЗПЕРЕД 4,000 ЛІТ ПІД ТОРУНЕМ.

На полі одного селянина біля Торуня відкопано кілька урн з останками людських кісток. На місце розкопок виїхала наукова комісія, яка припускає, що ці урни походять зперед 4,000 літ. Ведуться дальші розкопки, тому, що правдоподібно на цьому місці находиться ціле передісторичне цвинтарище.

РАНИ ТЕРЕСИ НАЙМАН КРІВАВЛЯТЬ НАНОВО.

Німецька преса подає, що Тереса Найман з Коннерсрайту, яка перед кількома роками була славна своїми стиґматами на місцях тіла, де були Христові рани, цього року від початку посту дістала нові криваві рани і лежить хора від упливу крови.

САМОВБИВСТВО ДІВЧИНИ В ЦЕРКВІ.

У Парижі запанувала тепер нова мода — кінчати життя самовбивством у церкві. На протязі березня у Парижі двох чоловіків застрілилось у церкві, а в квітні в париській церкві молода дівчина Павліна Кадаран, висповідавшися, клякнула перед престолом і випила фляшину отруї. Відвезена до лічниці, вона призналася, що хотіла покинути життя тому, що її покинув наречений.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ЯПОНІЇ.

Недалеко міста Оіта на острові Кюшін вибухла льокомотива, наслідком чого була велика катастрофа. Згинуло 17 осіб, а кількадесять було ранених. Панує підозріння, що до вугля був кинений динаміт, тому що в цьому поїзді їхало кілька визначних політичних діячів. Вибух льокомотиви спричинив пожежу ліса, який горів цілу ніч.

СТАЛІН ХОТІВ УБИТИ КРУПСЬКУ.

Рижська „Латвіс" повідомляє, що найгостріше проти колективізації виступила ленінградська округа. Калінін намовив Крупську та Ворошилова, щоби пішли з ним до Сталіна, щоби зірвав із дотеперішньою земельною політикою. Крупська сяґнула до кишені за хустинкою. Сталін, видно боючись атентату, добув револьвер і звернув до Крупської. До катастрофи не допустив Ворошилов.

ШИЮТЬ ТА ПОРЮТЬ.

Недавно поставили большевики памятник Шевченкови в Харкові. Тепер доносить харківський „Комуніст", що вулицю Шевченка в тім самім Харкові перейменовано на вулицю Правди. Нехай Шевченко одним вдоволяється.

САМОВБИВСТВО БІЛЯ УРНИ

У Відні недавно убито купця Файта, якого тіло спалено в крематорії, а урну з попелом віддано жінці покійного. В кілька днів по похороні при вул: Йозефштедтер ч. 1. знайдено вдову по вбитім купці, отроєну ґазом, а біля неї стояла урна з попелом небіщика. Як видно, вдова з розпуки за чоловіком отруїлась.

ФІЮЛЄТОВИЙ ХРЕСТ.

У Білгороді вринула думка створити нову міжнародню філянтропійну орґанізацію „Фіолєтового Хреста". Мала би це бути зорґанізована протиґазова оборона цивільного населення, що не бере участи в війні, і допомога затроєним ґазами. „Фіолєтовий Хрест" мав би виконувати в хемічній війні туж ролю, що дотепер виконує „Червоний Хрест", який є занадто перетяжений працею. Живемо в добі, що все передбачає; одні рахуються з війною при помочі отруйних ґазів, а другі — як перед ними втікати.

ДВІЧІ ПОХОРОНЕНИЙ.

В італійському містечку Бентіволіо трапився на свята оригінальний випадок. З міського шпиталя йшов похоронний похід. Ховали найбогатшого громадянина Люіджі Берґамаскія. Народу була сила. На цвинтарі — китиці, промови. Коли вже мали спускати домовину в могилу, один з робітників поклав її на землю так сильно, що одна дошка вискочила з неї. Тоді присутні побачили, що домовина порожна. Почали шукати за небіщиком. Пішли сплітки, що він не вмер. Тимчасом виявилося, що шпитальні сторожі, підпивши собі на свята, забили домовину, гадаючи, що небіщика вже положили туди раніше. Кілька годин пізніше треба було похорон повторити. Але крім рідні ніхто вже не взяв у нім участи. Нарід є тої гадки, що двічі нікого не ховають.

ФРИЗІЄР ПОРІЗАВ ЛЮДЕЙ.

Варшавські часописи повідомляють, що на Ковенській Литві фризієр Макранич підчас голення хотів зарізати бритвою офіцира шавлісів. Офіцир убив фризієра. Поліція викрила в сусідній кімнаті на долівці 8 мущин із намиленими лицями та кровавими ранами на горлах від бритви. Один ранений, привернений до притомности, оповів, що фризієр підрізав йому бритвою горло, опісля заволік його до сусідної кімнати між таксамо ранених.

СИМВОЛІЧНА КРАДІЖ.

В опіці міста Льокарно находилося славне перо, яким підписали мирові льокарненські трактати. Його позичили на виставу в Газі. Коли виставу закрили, пера вже не було. Воно було зі щирого золота. А може його вкрав не звичайний злодій, а ворог Льокарна?

РЕПАРАЦІЙНИЙ ПЛЯН ЙОНҐА ВВІЙШОВ У СИЛУ

ЗНИЩЕНО НА 37 МІЛЬЯРДІВ ДОЛЯРІВ НІМЕЦЬКИХ РЕПАРАЦІЙНИХ ЗОБОВЯЗАНЬ. ДВІ ТРЕТИНИ НІМЕЦЬКИХ СПЛАТ БУДЕ ЙТИ ДО АМЕРИКИ.

ПАРИЖ (Франція). — 19 травня в Парижі спалено на 37 міліярдів долярів німецьких бондів, які Німеччина видала Франції в забезпечення сплати репарацій згідно з пляном Доса. З цього часу плян Доса перестав істнувати й замісць нього буде обовязувати репараційний плян Йонґа. Спалення цих зобовязань Німеччини показує наочно, що репарації її зменшені майже на 40 міліярдів долярів, що значно полекшує економічне життя Німеччини та взаємовідносини її з Францією й з іншими бувшими противниками у Світовій Війні.

Плян Йонґа також значно полекшує фінансове становище Анґлії, бо тепер вона буде платити свої борги Америці лише в такій сумі щорічних сплат, яку вона сколектує від Німеччини. Взаґаліж дві третини німецьких репараційних сплат будуть іти до Америки на плачення борґів ріжних европейських держав.

Загально думають, що репараційний плян Йонґа багато полекшить не лише економічне життя Німеччини та Европи взагалі, але й буде мати поважне політичне значіння, як чинник замирюючий европейські держави між собою на ґрунті ліквідації повоєнних наслідків.

СУТИЧКИ ПОЛІЦІЇ В ІНДІЇ.

БОМБЕЙ (Індія). — В багатьох місцях Індії відбуваються незначні сутички Індусів з анґлійською поліцією. Лише в деяких місцях вони прибирають поважніші розміри. Так, наприклад, в місті Мултан з натовпу хтось кинув бомбу в поліцію та в урядників, які прийшли переводити екзекуцію майна одного Індуса, котрий не заплатив податку за воду. Вибух цієї бомби покалічив девять осіб.

При спробі захопити склад соли в Вадалі поліція арештувала 72 Індусів. В нападі брало участь яких 150 Індусів, але решта встигла розбігтися. Ті, що нападали на склад соли, не робили активного опору поліції, але Індуси, які приглядалися цьому нападови, обкидали поліцію камінням. Розганяючи натовпи, поліція поранила 12 осіб. За повстання в Шалапурі кількох Індусів військовий суд засудив на тілесну кару.

КРИТИКУЮТЬ УРЯД АНҐЛІЇ ЗА ІНДІЮ.

ЛОНДОН (Анґлія.) — На засіданню палати послів член Партії Праці, посол Кірквуд, та инші гостро критикували уряд Мек Донелда за поведення британської влади в Індії в справі боротьби з Ґанді та з його прихильниками. Ці посли в своїх промовах зазначили, що вони властиво не бачать ріжниці в поведенню в Індії представників робітничого уряду Анґлії від того, як поводивсяб там найреакційніший уряд консерватистів.

ЛЕТ „ҐРАФА ЦЕПЕЛІНА".

СЕВІЛЯ (Еспанія). — 19 травня, раніше призначеного часу, сюди прилетів „Ґраф Цепелін", прямуючи з Німеччини до Південної Америки. На своїй дорозі від Ліону в Франції до Еспанії він часами летів з величезною скорістю, яка доходила до 130 миль на годину.

На повітроплаві все знаходиться в повному порядку й він мав 20-го ц. м. пуститися в дальшу подорож через океан.

ЗГОРІЛО СЕЛО.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Згоріло до тла село Такащі. З причини сильного вітру, який переносив огонь з хати на хату, не можна було вратувати жадної будівлі в селі. Догадуються, що в огні загинуло багато людей, хоч покищо знайдено лише два згорілі трупи.

НЕ ХОЧЕ РЕЗИҐНУВАТИ.

ТОКІЮ (Японія). — Міністер фльоти адмірал Такараба, який щойно прибув з Лондону, де він брав участь у воєнно-морській конференції, заявив, що він не думає уступати зі свого міністерського становища, як домагаються цього противники лондонської умови. Його підтримує премієр-міністер Гамаґуші. Можливо, що морський віце-міністер, адмірал Яманаші, уступить зі свого становища, мотивуючи це слабим здоровлям.

Адміралови Такарабі доводиться витримувати дуже гострі напади на себе противників. Його публично називають зрадником своєї держави за те, що він погодився на значне обмеження розбудови японської фльоти. Але він на це не звертає уваги й заявляє, що буде боротися за ратифікацію лондонської умови.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — В районі міста Кімполюнґ і Форґера виступили з берегів ріки і бурними потоками затопили широку площу. Багато селищ цілковито залиті водою й там знищене селянське добро. Місцями широкі простори піль затоплені бурхливими потоками води й увесь весняний засів збіжжа знищений.

Місто Ґалац і Бакав цілковито затоплені водою. Тисячі населення залишилися під одкритим небом, а все їх майно забрала вода. Повінь заподіяла населенню величезні шкоди.

ЗАЛИЦЯЮТЬСЯ ДО ХОРВАТІВ.

БІЛГОРОД (Югославія).—До кабінету міністрів диктатора Живковича введено ще двох Хорватів на міністерські становища. Одного з них призначено міністром хліборобства, а другого міністром народнього добробуту. Таким чином загальна скількість міністрів-Хорватів у кабінеті диктатора тепер виносить шість осіб.

Тим, що ґенерал Живкович уступить зі свого командування ґвардією, буде переведена ще одна „зміна" в уряді Югославії, перетворюючи його з воєнної в цивільну диктатуру.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.0
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З ОДНОГО ТЕСТАМЕНТУ

Ніде в світі так не „жебрають", як в Америці, отсій найбогатшій країні світа. І то „жебрають" такі люде, як президент держави, бо рік річно відзивається він як голова Червоного Хреста з відозвою за допомогу. Збирають католики, протестанти й Жиди. Всі вони „жебрають". Нарочно уживаемо того слова, бо в нас трапляються зчаста ще й тепер люде, котрі задивляються на всяку добродійну збірку як на жебранину. Вони все ще думають, що то тільки Українці такі жебраки, що де би чоловік не прийшов, а завжди тільки: дай та дай на якусь — жебранину. А воно виходить, що ті всі наші збірки не є ніякою жебраниною. Ми тільки ідемо за иншими культурними народами і вчимо наших людей жертви, бо без тої привички ми ніколи не здобудемося на ту велику жертву, якої вимагає справа нашого визволення.

Дотого треба памятати ще й на инший бік справи. Доволі часто доводиться нам стрічати людей, які відмовляються від дрібної жертви, а кажуть, щоби підождати, поки вони стануть дещо ліпше на ноги, а тоді вже зложать таку жертву, яку випадало би їм зложити. І нічого не дають.

Між ними є такі, що думають, що вони розумно й чесно поступають. От і тому згадаемо при тій спосібности за тестамент філянтропа Клеренса Кілзея, в якім він порушує ту справу. Призначивши значну суму гроша на деякі інституції, виправдується він, чому не записує ще гроша на инші, рівнож важні інституції. Він подає, що він памятав за них завжди за життя, бо був того переконання, що краще є давати постійно й по можности щедро, як щадити й збирати маєток, щоби колись зробити якесь велике добре діло. Кілзей твердить, що гроші зложені зараз, приносять далеко більшу користь, ніж ті, що їх відкладається, бо дуже часто трапляється таке, що людина забуває за свою постанову, або не може її опісля виконати. Крім того, твердить Кілзей, видавати гроші на добрі цили є більшою сатисфакцією, ніж їх держати і приглядатися, як вони ростуть. Гріш не додержує ніколи бігу часови. Тому за малі гроші, подаровані тепер, можна доконати далеко більше добрих діл, ніж за великі гроші, зложені по довгих літах.

Оті слова американського філянтропа вартує запамятати собі українським іміґрантам. На допомогу від нас ждуть інваліди, сироти, Рідна Школа. Рідний край береться до будови величавого Дому Інвалідів, Національного Музею, Дому Українських Пластунів і Українського Шпиталя у Львові. Грошей треба й на піддержання бойової акції. І все це могли би ми поперти без труду, коли би памятали на тестамент Кілзея.

ВІДЗНАЧЕННЯ МОЛОДОГО УКРАЇНЦЯ НА ВИСТАВІ ШТУКИ.

У місяцю маю отворено в кліавлендському музею штуки дванайцяту річну виставу праць клівлендських артистів. Сею виставою музей хоче помагати артистам, та не відкликаючися до милосердя, мовлячи, „Поможіть бідному артистови!" але звертаючи увагу громадянства на артистів як творців краси. У сій роботі музеєви помагають артистичні товариства, уряджуючи на виставу збірні проґульки; ріжні клюби, купуючи образи артистів для прикрашення своїх хат; публичні школи, закуповуючи образи та річи артистичного промислу, виставленого на виставі. Наконець помагають сій виставі теж ріжні національні групи іміґрантів, які, в протиставленню до Американців, цікавляться штукою, при чому кожда ґрупа цікавиться передовсім артистами, що вийшли з неї.

Дванацятьрічна вистава штуки в Клівленді цікава з того боку й для нас, Українців, бо на тій виставі взяв визначну участь український артист. Називається він Амвросій Паливода, є він клівлендським уроженцем, студіює малярство в місцевій висшій школі штуки. Хоча він має всего 20 літ, він уже дався пізнати клівлендським артистичним кругам та добув собі серед них гарне імя. Хоча він ще студент, йому дозволено вже виставити свої образи, що вже само собою є признанням, яке дано тільки 4 иншим студентам клівлендських шкіл штуки. По друге, за Паливоду говорили вже американські ґазети. Навіть коли котрі виступали проти його творчости, то й се було признанням мимоходом, бо коли артист не дає глядачеви нічого, то про нього просто не пишеться нічого. Як у инчих справах, так і в штуці від ворожого виступу проти когось ближче до подиву, як від повної байдужности. По трете, Паливода вже потрафив продати деякі образи, виставлені на виставі, і то не українським клюбом чи товариствам, бо сі ще до сього не подумалися, але зовсім чужим людям, що просто зайшли на виставу та захопилися штукою молодого артиста. Наконець Паливоду нагороджено за його образи, і то аж два рази.

Образ Паливоди „Самовар" дістав трете відзначення у відділі оливних образів. Є се незвичайно цікава композиція, цікава тим, що вона рисівничими й малярськими способами збирає громадку образів „Довкола самовара". Композиція незвичайно трудна, а мимо того зроблена так, що се зібрання осіб коло самовара не виглядає на композицію, а на природну сцену. Молодий мущина, одітий в українську вишивану сорочку, наливає зі самовара чаю. Дві особи проти нього теж ждуть черги на чай. Дальше на заді дві особи, між ними самий артист. Все змальовоано ясно, просто, живо, без звичайних нині малярських штучок, без цяткування, — просто так, що глядач забуває, що він стоїть перед образом, що йому здається, що він дивиться на дійсність через очи глядача, вправного ловити красу форми, фарби й руху, але все таки на дійсність. Вистарчає поглянути на рух руки мущини, що наливає чай, рух руки, що вижидає, заким наповниться чарка, щоби побачити, як Паливода вміє рисувати.

Українські мотиви появляються й на инших образах Паливоди. Образ „В українській коршмі", котрого фотоґрафію залюбки подають по американських ґазетах, представляє мущину, сидячого при столі, на котрому стоїть самовар, фляшка й миска, а в ній яблоко. Додайте ще чарку на чай та стаканчик на пиво, і буде все, що зображене на сьому образі. А прецінь образ приковує глядача враженням мрійливого спокою. Осягає се артист не тільки самою постаттю особи, зображеної на образі, але й композицією, штудерним зрівноваженнєм маси особи з масою мертвих предметів довкола нього.

„Мертву природу" Паливода малює залюбки. Вистава має один оливний образ його „мертвої природи". Знова вазонок з квіткою, хустина, овочі, от і все. Але змальовано воно так безпосередно, немовби артист виссав з кожкого предмету саму його суть. Так, може сказати глядач — виглядає кождий вазонок. А так кожде фіґове дерево. Глядач дивиться на сю „мертву природу", і налюбуватися не може. Що Паливода добрий маляр, видно з того, що словами не можна сказати, як він малює.

Не малий хист проявляє він у водних фарбах. На перший погляд ока виглядає, немовби він був реаліст, який фотоґрафічно й невільничо змальовував те, що бачив перед собою. Приглянувшися ближче, глядач бачить, що се лишень улуда, справлена великою вправою артиста. Ні його хата, ні його паркан, ні дерево, ні небо, се не кольорові фотоґрафії краєвиду, а своєрідне віддання чувства, яке на артиста краєвид зробив. За одну акварелю Паливода дістав „почесну згадку".

Клівлендський журнал "The Bystander", у зошиті з 10. мая, присвятив виставі статтю відомого знавця штуки, Робинса. Зі сеї статті половина присвячена Амвросієви Паливоді. Пише він:

"We cannot agree with comment made concerning the paintings of Ambrozi Paliwoda. They were referred to in a manner which strongly inferred that their style was that of the chromo so dear to the mid-Victorian period.

Paliwoda is a student, a junior, we believe, in the School of Art.

As will be evident to almost anyone, here is a beginner with a fine respect for certain fundamentals which cannot be disregarded, if, in later years, the student would become a sound painter.

Paliwoda does not paint like a tyro. He shows no signs of being a clever trickster. He can draw. There is a sharpness to his work, yes, but it is not a static hardness, the thing of which the critics of the academic chromo complain.

The work of Paliwoda is a most hopeful sign. Appearing in a young artist it leads one to believe that the sad era is passing when it was not deemed necessary for the student to aquire anything but a certain facility in rhythmic line and the rudiments of tricky spotting.

There are several examples in the May Show, painted by graduate students of art schools, (of course we realize that this means absolutely nothing), which are palpable and grieviously evident attempts to cover up bad drawing. They are not conscious distortion, but just bad, amateurish work, not even distinguished by good craftsmanship.

The modern movement has done much good, but when misinterpreted by the callow and inexperienced, assuredly will mean a greater proportion of poor painters than ever were spawned under the old academic system.

The ease with which effects can be produced without the slightest regard for drawing, leads many young artists into a strange and over-weening conceit as to their ability, which has the ultimate effect on progress of a stupefying drug. Their bad, often atrocious work is explained under the specious excuse of feeling.

We are not advocating a return to the academic, but when a young artist can paint as well as Paliwoda, he has feeling, individuality, originality, draftsmanship, good color (his work probably expresses himself as honestly as anything shown in the exhibit) and a viewpoint which is his own, free from imitation; his style not being a weak echo of a dozen others; then we believe that the fair and just thing is to offer him nothing but constructive criticism or encouragement, otherwise silence.

We have never met the man, know nothing of him except what has come to us by hearsay, so these remarks are not colored by personal interest.

But we are familiar with his work which was accepted by the jury of the show."

Само „жюрі" вистави говорить у булетині:

"Oil painting, still life, brought out a wealth of interesting material... Both second and third prizes went to newcomers in the prize list, Elmer Novotny and Ambrozi Paliwoda, for two interesting and able works."

Про виставу образів, мальованих водними красками, пише булетин:

"The **Water Colors** again show a steady growth. Noble Curry and Ambrozi Paliwoda are represented each by one excellent piece."

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НА ЩО ДЕМОНСТРАЦІЇ?

У своїх виступах проти „Свободи" паризький „Тризуб" закидає, що вона написала про нюйорську демонстрацію тільки шість рядків. Він пише: Ось дивіться на американські ґазети. Вони й фотоґрафії помістили, і про демонстрацію написали.

Тільки, на жаль, — скавулить потихоньки польський підсусідок, — більшість американських часописів приписує цю маніфестацію росіянам, пишучи: „Рошен гвайтс бетел редз гір".

Читаючи таке, можна спитати: На що є українська демонстрація? Чи на те, щоби за неї писала українська преса, чи може на те, щоби за неї писала американська преса? Чи тоді українську демонстрацію треба назвати успіхом, коли за неї пише українська ґазета цілу сторну, а американська нічого, чи може тоді, коли українська пише хочби й 6 рядків, а американська більше? Чи розумні впорядчики демонстрації будуть дивитися за українськими ґазетами, чи за американськими? Чи треба було говорити про українські справи українським редакторам, чи може важніше було говорити перед американськими?

І ще далі можна спитати: що з тої демонстрації Українцям, коли американські ґазети писали або дуже мало, або богато, а приписали білоґвардейським Москалям? Чи варта писати більше як шість рядків про демонстрацію, яка не показала ні Українців ні українських потреб ні домагань?

Після сеї демонстрації, про котру так слєзливо розписався польонофільський орган, була в Ню Йорку ще одна демонстрація, про котру згори заповідано, що вона принесе Українцям широкий розголос. Ніякого розголосу вона однак не принесла. Американські ґазети розписувалися знова про білих Москалів, згадуючи Українців тільки в хвості. Чейже реклями одного чоловіка, котру принесла одна ґазета, ніхто не возьме за українську національну пропаґанду. Чи й за сесю демонстрацію наложиться більше, як 6 рядків? Чи за неї „Тризуб" засудить „Свободу" за національну зраду?

С. С. Крим.

ХАНІВ ПЕРСТЕНЬ.

I.

Гірей Хан, найславніший з кримських ханів, наймудріший з Джинґіс-Ханових потомків, якого дух був острий наче шпилька, чув, що наближається його смерть. Прикликав до себе найбільш поважаного з усіх мурзів (татарських князів) Криму, Шірін-бея, зняв із застигаючого пальця перстень, який хоронив перед лихими очима та хитрощами та передав його Шірін-беєві:

— Вважай, до кінця життя не повинен ти здіймати того перстеня.

Це були останні слова великого хана, що бачив далеко й широко.

* * *

Шірін-бей оставив своїм тром синам велику спадщину: землю довкола Керчі, Кафи та Карасу, доми в Перекопі, богато овець, верблюдів і стада коней. Шірім-беєві сини поділилися всім спокійно, як ялося синам славного батька. Тільки не могли найти перстеня, що охороняв перед лихими очима та хитрощами.

Шірін-беєві сини здавна памятали цей перстень, памятали, як блистів величезний брилянт, як освічував хату, коли була повня місяця, як втягав у себе мягкі проміні ясного кримського місяця та як відкидав їх назад, і як грався з ними.

Братам не вдалося найти перстеня. Коли батько помер, були в хаті лише брати. Тому було зовсім ясне, що котрийсь із братів сховав дорогоцінний перстень. Довго говорили, спечечалися, а потім за радою найстаршого брата рішилися пошукати славного тоді суддю Брюка-Башу Абдурамана-Ефенді, щоби порішив їх суперечку.

Брюк-Баша старався приповідками перевисшити самого Сулеймана Бек Давіда, жидівського царя. Аллаг відкрив йому всі глибини мудрости та знання.

До нього то вибралися брати з дорогу.

Взяли найкращий кожух покійного батька, щоби дати його судді, для себе забрали харчів на два дни й оброку для коней тай вибралися в дорогу.

В Мінарелі мусіли задержатися так довго біля криниці, аж коні відпочали.

Ще не позлазили із коней, аж тут напроти них надбіг якийсь дуже схвильований старець і спитав їх, чи не стрічали навантаженого верблюда та жінки.

— Ні, — сказали брати — ми їх не стрічали. Та остань тут і спічни з нами. Глянь, ти такий змучений.

Старець сів біля братів. Мовчки їли мандрівники, а як заспокоїли голод, найстарший брат закурив люльку та спитав старця:

— Скажи, будь ласка, чи не був твій верблюд сліпий на одно око?

— Так. То ти бачив його?

— Ні, я не бачив його — відповів найстарший брат вдумчиво та пускав дим перед себе.

Старець не зрозумів тих слів як слід, а тут уже другий брат питається його. І це питання ще більше задивувало його:

— Скажи но, батьку, чи на верблюді не було двох бочок, та чи не був у правій бочці мід, а в лівій оцет?

— Так, так... — скрикнув старець і зірвався на рівні ноги.

— Чекай, чекай, батьку, не хвилюйся, — сказав наймолодший брат — а твоя жінка дуже товста та тяжка.

Старець наче скаменів.

— Де мій верблюд, де моя жінка, віддайте мені їх... Ви забрали мені їх!

— Ні, ми нічого про них не знаємо, ми Барія Челебові сини та їдемо в нашій справі до судді Брюка-Баші.

— Ні, ви грабіжники... де мій верблюд? Ви злодії... де? Я також піду з вами до судді Ефенді. Братам не вдалося вспокоїти розлюченого старця і поїхали всі чотири. Пізно вечером, коли вечірня зірниця світила вже на західнім небі, приїхали на подвіря кадія (судді) Брюка Баші.

Каді Брюк-Баша-Ефенді вийшов на рундук проти знатних, молодих людей, відмовив молитву за покійника їх батька та спитав, чому шукають у нього поради.

Брати пояснили йому, в чому річ.

— А оцей старець?

— Спитай його, ефенді, ми не знаємо, чого він хоче у нас.

Старець розповів схвильовано своє нещастя.

— Як маю розуміти це? — спитав каді братів.

— Дуже просто — відповів найстарший брат. — Цей старець оповідав нам. таксамо як і вам, схвильовано й скоро своє горе. Я роздумав над усім і спитав його, чи верблюд не був сліпий на одно око, а саме тому: коли я їхав стежкою, що йде через леваду, завважав я, що з обох боків росте однакова трава, але спашена вона була лише по лівому боці. З того я здогадувався, що стежкою мусіло переходити якесь сотворіння, сліпе на праве око. Ледви я спитав це старця, він зараз схвилювався.

— А потім я — сказав другий брат — спитав про те, що я запримітив, але я не твердив, лише спитав, чи в правій бочці не було меду, а в лівій оцту, а ось чому: коли ми переїздили попри криницю Чубуртом-Сорт, я в пилі запримітив сліди лежачого верблюда та обручі двох бочок. Правобіч літали роями бжоли, ліворуч комарі.

— А я подумав собі, що його жінка мусить бути товста та тяжка, бо в пилі були відтиски двох рук, що сильно були вперлися в землю, коли ця людина підвелася. Я подумав, що вона мусіла бути тяжка та спитався лише про те в старця. Одначе він підняв крик, назвав нас грабіжниками та злодіями та не хотів і слухати нас.

Суддя подумав, а потім сказав:

— Слухай, старий, не трать часу й іди шукати верблюда. Ті люди не причасні до твоєї згуби. А ви — звернувся суддя до братів — будете моїми гістьми та заночуєте в мене. Завтра розгляну вашу справу.

Старець пішов, а молодим людям призначили окрему світлицю. Брюк-Баша сам допильнував, щоби вони дістали свіжий хліб і молоду баранину. Каді сказав їм добраніч, забрався, а потім обійшов дім навколо та вернувся на пальцях, наче кіт і заглядав крізь дірку від ключа та наслухував. Хотів помогти собі, як би то відгадати тяжку загадку трох братів.

Брати відмовили коротку молитву та мовчки сіли при столі.

Найстарший покоштував баранину та сказав:

— Це ягня кормлене молоком суки.

Другий запримітив:

— А оцей хліб печений з пшениці, а сіяний на цвинтарі.

Третій сказав:

— Надармо вибралися ми в таку далеку дорогу. Наш суддя Брюк-Баша це падлюка, якому рівного немає в світі.

Брюк Баша відскочив. Як стало свитати, скликав свою службу. Пастух довго відбріхувався, та вкінці признався, що ягня дійсно кормила сука, яка саме мала песята. Управитель мусів признати, що муку останніми роками мололи з пшениці, засіваної на кладовищі.

Брек-Баша знав, що ягня, кормлене сукою, має інакший смак, та що є люди, які пізнають це в смаку. Він знав також, що мука із збіжа, яке росло на кладовищі, дає липке тісто та що такий хліб не підросте; одначе дуже збентежили його слова третього брата. Таж Брюк Баша так довго скривав перед усіми свою погану вдачу. Брюк Баша геть утратив душевний спокій, а коли брати прийшли, щоби порішив їх справу, відповів сердито, що не має часу та радив їм підждати до завтра. І так минув цілий тиждень.

Тимчасом справа трох братів не давала йому спокою і все його хвилювало, чи в сімї чи в суді.

II.

Ані кадієва жінка, ані його дочка-одиначка, красуня Мелек. не мали вже спокою від нього. Все не подобалося судді, до всіх бормотів, із усіми шукав зачіпки.

Аж тут мудра Мелек дала батькові раду:

— Позволь мені, батьку, сказати слово, може могтиму помогти тобі.

— Говори.

Завтра, як брати прийдуть і зажадають, щоби ти порішив їх справу, скажи їм, що не маєш часу, хай їдуть собі. Колиж вони схочуть іти, прикличь їх назад і скажи їм, хай іще раз оповідять свою суперечку, повтори це кілька разів і слідкуй, котрий з братів, коли їм скажеш відійти, перший пуститься іти, а коли прикличеш їх назад — вернеться останній. Цей буде злодій, бо його совість гонить його першого від тебе та задержує його, коли їх прикликаєш назад, щоби видати присуд.

Брюк Баша послухав ради своєї дочки, але не вірив їй. Пять разів відсилав братів нібито задля якихсь причин і знову прикликав їх.

Наймолодший брат тричі відійшов перший, а вертався останній.

— Віддай перстень, — сказав суддя.

Наймолодший брат засоромився та сказав:

— Цей присуд, каді-ефенді, не вийшов із твоєї голови, лише з голови твоєї дочки.

* * *

Коли брати вернулися, наймолодший брат післав сватів, хотів Брюк-Башову дочку взяти за жінку. Каді згодився і небаром відбулося весілля. Два тижні тяглося. Майже всі знатні Татари прийшли до Ак-Монаю, щоби побажати кадієму. Всі джиґіти взяли участь у перегонах, що їх уладив був каді, майже всі змагуни з верховинських сіл узяли участь у змаганнях. Та все на землі має свій кінець і по святах приходять усе будні.

Коли всі розїхалися, каді прикликав свого зятя до себе та сказав:

— Слухай, любий сину, тобі певно буде відомо, що ти, тому що я не маю рідного сина, виконуватимеш уряд кадія. Каді мусить бути бистроумний та далекозорий. Щодо того я спокійний. Бачу, що ти за Алаговою волею, ще перевищиш свого тестя. Одначе слухай: я не дивуюся, що ви пізнали, що верблюд був сліпий на праве око, я розумію це, що верблюд мав на правому боці бочівку меду, а по лівому бочівку оцту, признаю, що жінка тамтого старця була тіловита, можу розріжнити збіже, що росло на кладовищі, пізнаю в смаку мясо ягняти, кормленого молоком суки, але дивує мене, дуже дивує мене та лякає, що ви вгадали, що я скривав перед усіми, навіть перед найближчими мені (супроти тебе хочу бути отвертий) що я — падлюка.

— Слухай, мій батьку, Брюк Башо Ефенді, чи ти підслухував би твоїх гостей, колиб ти був порядною людиною?

З російського переклав

М. Е.

ДОБРІ ТОВАРИШІ.

Перед міським судом у Брукліні ставала 17-літна дівчина, обжалована за нарушення закона проти роздавання летючок. Арештовано її, як вона роздавала комуністичні летючки американським морякам з воєнної фльоти.

У своїх зізнаннях на суді дівчина подала, що вона роздавала летючки, хоча не знала їх змісту; що вона приступила до комуністичної орґанізації три тижні тому, вислухавши кількох промов; що вона тепер відпекується сеї орґанізації, бо переконалася, що комуністи побивалися за неї, як довго вона була на волі, але лишили її, як вона дісталася до тюрми.

Заява характеризує дуже добре комуністичну політику.

НАВЧИТЬ ПОШАНОВАННЯ ПРАВА?

Поліція міста Патерсону, в Ню Джерзі, шукає ладунку пива і найти не може. Що поліція чогось шукає й найти не може, в сьому нема нічого нового. Але щоби поліція шукала пива, яке вона вже мала в своїх руках, і яке вона, як сама каже, віддала свому начальникови, на таке треба було ждати аж на прогибіцію.

Як може населення дивитися на поліцію як на виконавців закона, коли їй случаються такі пригоди?

МОНАРХ БАЙДУЖИЙ ЗА ПРЕСТОЛ.

Португальські монархісти, які підпирали претенсії бувшого короля Мануеля, постановили покинути його, бо він не дбає за престол. Бувший монарх живе собі вигідно в своїй палаті в Лондоні, читає книжки, бавиться, ні думкою не веде за португальський престол. Коли недавно монархісти домагалися від нього, щоби він повів повстанне проти португальського републиканського уряду, король тільки здвигнув плечима.

Мануель видно добре знає, що варта престол у нинішні часи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Союз Українок в Америці й День Матери.

Дня 11 с. м. влаштовано з рамени Союза Українок День Матери в салі Народного Дому в Ню Йорку.

Союз Українок уладив се свято в злуці з школою танків Василя Авраменка. Випало воно прегарно.

Дітвора і їх матери вже давно, а може ніколи, не провели вечера так гарно й весело. Настрій був сердечний, всі почувалися як дома, і забава протяглась до пізного вечера. Я зауважила щось небувалого, а саме, що діти і батьки подбали, щоби сей день матери був справдішною памяткою для їх рідних. Заки зачалося свято чоловіки поприносили свої дарунки. Дехто казав „то для моеї старої", а инший „це для моеї Миссис", а ще инший „то для моеї жінки". А діти по свойому: „то для моеї мами", або „дет іс фор май мотер".

Дивлячись на тих чоловіків, мені здавалось, що у них скривалась якась таємна радість, збудився якийсь старий сентимент. Може згадав неодин молоді часи, як приносив ще дарунки своїй суджeній.

Дітвора була горда, що ось і вона має що принести своїй мамі. А мами йшли гордо по ті дарунки, коли виголошувано їх імя, бо мило їм було, що їх найлюбіші за них памятали.

Сей гарний звичай ми повинні у себе надалі плекати. Він будить у нас гарні чувства, відновляє сентимент, задавлений денними турботами.

Ось прегарна картина. Завіса підноситься і ми бачимо живий образ:

Сидить мати (пані А. Сурмач) з маленькою дитинкою на руках, схилилась наче щось шепоче, а кругом неї дітвора. Всі вони в наших народних строях, здається наче китиця квітів. Встає дівчатко (Задорецька) років з десяць і деклямує Шевченка: „Не має кращого на світі, як тая мати молодая, з своїм дитяточком малим". Деклямує гарненько й з чувством.

Здається мені в сю хвилю, що я не в Америці, а таки в своїм рідним селі і там же якесь велике свято.

І знов завіса закрила все. На салі тишина. Голова Союза Українок привитала гостий, начеркнула програму і представила паню А. Г. Фенчинську, котра дала нам відчит п. з. „Мати", який буде видрукуваний у „Свободі". Добр. Авраменко говорив про значіння дня й про те, чому мати повинна займати перше місце в наших серцях, та які типи матерій приходилось йому стрічати в своїх поїздках по світі.

Була теж спільна фотографія, а відтак діточі танки. Доб. Авраменко зааранжував танок для всіх, і треба було бачити, як чоловіки танцювали з своїми жінками. Таки так по старокраєвому, як се було на обжинках, празнику чи весіллю.

Здавалося, що ніяка сила не успокоїть ні музики ні танцюристів. Але на сцені появився хлопчина зі скрипкою в руках і всі вмить затихли. Молодий скрипак Мирослав Лесик, ученик Проф. Придаткевич, грав в супроводі фортеляна два кусники. Ні крихітки не збентежила його публика, грав добре, а його техніка проявляла добру школу.

По роздачі дарунків гості далі танцювали, а по відспіванню кількох народних пісень і „Многая літа" матерям всі розійшлися весело домів.

В салі почали гасити світла, а комітетові, доглянувши, чи все в порядку, ледво живі і собі пошкандибали додому.

Лотоцька.

ПОСВІДКА.

Я, нижче підписаний, цим стверджую, що я одержав від УНС допомогу в сумі 50 долярів з фонду допомогового.

Йосиф Мадей,
член 106 від. УНС.
Шикаґо, Іл.

— Добрий день! Чи можу бачитися з паном директором?

— Певно, прошу пані. Такі гарні молоді пані пан директор усе дуже радо приймає.

— То прошу сказати, що прийшла його жінка та хоче з ним говорити.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТОПРОЦЕНТОВІ БЕЗХАРАКТЕРНИКИ.

Є ріжні причини, які гамують розмах нашого народного життя в Америці. Але всеж таки треба признати, що маємо всюди людей завзятих й ідейних, які по своїм силам змагають до обєднання нашої іміґрації, закріплення наших орґанізацій і піддержання боевого духа.

Але найбільше лиха завдає нам та частина вічно незадоволених критикоманів, що то всюди і в усім добачують тільки зле. Поговориш з такими „оборонцями" українського народа чи послухаєш їх критики на вічу чи зборах і завсіди почуєш одне й те саме: Рідна Школа не добра, бо там позасідали попи й учать з польських підручників. „Просвіта" не добра, бо там самі Ундисти. Дому Інвалідів не треба, бо то Обєднанню захотілося його будувати. „Свобода" не добра, бо за большевиками тягне. Демонстрація не вдалася, бо редакторів „Свободи" там не було, а як би були, то річ ясна, говорили би, що саме нарід тому не прийшов, бо то пани демонстрували.

От таке чуємо раз-у-раз, що аж вухами переливається. І це називається поступом, ідейною роботою і будованиям та „обороною" українського народа.

Попри московсько-большевицьких, ляцьких, мадяронських і румунських собак маємо отже ще кириню в своїм власнім тоборі. І то киринять ті, що себе називають „стопроцентовими Українцями", патентованими „оборонцями" укарінської ідеї. Колиж приглянемося їм ближче, то бачимо, що це громадка політиканів, котрі не є здібні до ніякої конструктивної праці, котрі вміють тільки розкладати нарід, а ніколи його обєднувати, котрі є стопроцентовими киринниками, а не стопроцентовими патріотами.

Бо не треба ніколи замикати очей на промахи й треба завсіди змагати до заведення кращого ладу по орґанізаціях і допущення щораз кращих і здібніших людей до проводу й впливу. Але не треба народу деморалізувати. А це є деморалізація, коли відбирається народови віру в те, що ми мимо ріжних недостач всеж таки ідемо вперід, що ми вміємо поконувати трудноші та що ми тимсамим зможемо й поконати остаточно й наших національних ворогів.

Без такої віри й без признання якогось авторитету ми ніколи не піднесемося, бо з крикунами й вічно невдоволеними далеко не зайдемо. Нам треба стопроцентових народних робітників, а не стопроцентових Українців на словах і критиці.

В. Дроботій,
Ню Йорк, Н. Й.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРАСТАРА КУЛЬТУРА НАРОДА ЧІМУ.

Найкультурніший нарід Америки перед Колюмбом. — Мистецькі праці, водопроводи, святині. Безмежні скарби золота.

Недалеко перуанського заливу Саляверi є руїни одного з найславніших передісторичних міст Нового Світа: Чан-Чан. Колись давно було це місто столицею сильної держави Чіму. Володів там Чіму-Цапац, великий король держави Чіму. Ще богато літ передтим заки на престолі засіла династія Інка, Чімуанці осіли на перуанськомy побережі й управляли землю від границі Еквадора майже до нинішнього міста Ліми. На цілій тій території, що займає около 25,000 квадр. км., осували Чімуанці села та міста, сильні мури та твердині, великі святині та палати, дороги та водопроводи, якими міг би похвалитися і нинішний інжинір. Богато з тих водопроводів і доріг ще й нині добрі й уживають їх.

Чімуанці мали свою культуру, далеко вищу ніж культура Інків, а деякі галузи промислу та мистецтва розвинули до того степеня, що далеко перевищили все те, що створили культури инших американських рас. Їх тканини прегарні, горшки викінчені досконало, різьба на дереві виявляє мистецьке розуміння, як рідко де між старими культурами. Незвичайні здібности виявляють їх вироби в металі. Вони виробляли ріжні предмети не лише з міди, золота та срібла, але виливали й з плятини. З ріжних металів виробляли предмети для домашньої потреби, для прикраси, оружа й музичні інструменти. Що найцікавіше, Чімуанці знали й посріблювання та позолочування. У гробницях Чан-Чана найдено богато предметів, які треба подивляти. Між тими предметами є мідяні маски, потягнені сріблом і золотом, ковтки, орнаменти, предмети домашньої потреби — посріблювані або позолочувані. Коли глядіти на ці предмети, здається, що зроблені ґальванопластично. Колиж зважимо, що Чімуанці не могли знати електрики, тоді остає одинока можливість, що надавали таку металеву поволоку при помочі металевої пари. Топили дорогоцінні металі так довго, доки не перетворилися в пару, ця пара осідала, охолоджувалася і так створювали металеву поволоку.

У музеях є горшки і збани з масивного золота, золоті тарілки та вази. Хоч Чімуанці уживали стільки золота, мабуть не було на цілій їх території ніодної копальні золота. Здається, що Чімуанці спроваджували золото від инших народів, яких краї були богаті в золото. А Чімуанці мали просто великанські маси золота. Перші Еспанці, які дісталися у Південну Америку, грабили довгі літа святині, палати та гробниці, в яких було дуже богато золота.

Одначе ще й нині є чимало тих гробниць, повних золота, ще невідкопаних і з яких не забрали золота. Із документів, які заховалися, виходить, що зі самого горбка Гуака Толедо відкопали від 1566 до 1592 року золота вартости двох мілiонів долярів. А лише цей горб є перекопаний. Богато таких самих горбів із золотом ще й нині неторкнуті.

На чімуанських горшках, вазах і предметах для прикраси є дуже вірні малюнки людей, звірят, одягів і т. д. так що можемо уявити собі, як виглядало це племя та яким життям жило. Богато з тих предметів представляють трупів, скелети, черепи та подібні страшні річи. На деяких вазах зображено, як лікар переводить операцію. З тих малюнків бачимо, що Чімуанці переводили богато з тих операцій, які знає новітня медицина: ампутування поодиноких частей тіла, трепанація черепа (перерізування черепа), пльомбування порожних зубів і виконування зубних корон. На богатьох черепах, які заховалися до нині, видно сліди трепанації. Виглядає, що робили це часто. Операції переводили примітивно та без наркотиків, а всетаки з костей, які заховалися до наших часів, бачимо, що дуже часто були успішні. Просто мусимо дивуватися знанню й відвазі чімуанських лікарів, які переводили ці тяжкі операції, та видержаности пацієнтів, які давали різати себе без якихнебудь помічних засобів.

Про життя Чімуанців знаємо не лише із останків, які заховалися, а також із вісток перших Еспанців, які дісталися у їх країну. З тих документів виходить, що Чімуанці були дуже добрі хліборобирільники, хоч їх земля дуже пуста та суха. Плекали ріжні овочі та зеленину (городовину), бараболі та бавовну. Недалеко столиці Чан-Чана спроваджували воду з ріки Ноче у великі резервуари, з яких опісля заосмотрювали місто у воду, коли води не ставало у ріці. Чан-Чан простягалося на просторі 28 квадратових кільометрів, а мало около чверть міліона населення. В Чан-Чані були гарні вулиці, державні будинки, величезні палати та святині. В мешканнях богатирів були огороди (парки), подвіря з колюмнами та купальні. Доми будували з матеріялу (заправи), який століттями не піддавався непогоді. Замісць вікон були у мурах округлі отвори, крізь які світло продіставалося у хату. Стіни були прикрашені малюнками людей, звірят, листя, цвітів, зір і колами у формі фресків або релієфів. Усі малюнки були мальовані на тлі ясної краски, так що наслідком контрастів впадали в очі. Найгарніше були прикрашені прилюдні будівлі та палати. Одна з тих палат мала 45 убікацій, богато ґалерій та ниш, у яких Еспанці найшли богато зодягнені мумії, з яких поздирали дорогоцінности.

Цивілізація Чімуанців пропала менш-більш 200 літ перед приходом Еспанців, коли їх батьківщину завоювали Інки.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія, відділ 339, що місячні збори відбудуться в неділю, 25 травня, в годині 2-ій пополудни під ч. 610 S. American St. Маємо важні справи до полагодження, тому присутність кождого члена конечна. Пригадується членам довгуючим, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі наразяться на суспенду. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, кас.; О. Будай, секр.

Шо це таке дипльоматія?
Дипльомати і державні мужі, це люди, що з усіх сил стараються не допустити до воєн, про які народам і не снилося би, колиб на світі не було дипльоматів і державних мужів...

—o—

Допитайся. — Ганю, — питається господиня, в якої харчуються — чи пан професор уже їв обід?

— Не знаю, — відповідає наймичка.

— То спитайся пана професора.

— Я вже питалася, але пан професор також не знає.

—o—

— Кажуть, що ріжні характери при одружінні дуже важна річ. Вони доповняються взаїмно та творять найщаслившу пару.

— Щира правда! Тому я шукаю жінки, що мала би богато грошей.

ПРОТОКОЛ

НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

яке відбулося в днях 17—20 лютого 1930 р. в домі У. Н. Союза, 81—83 Гренд вулиця, Джерзи Сіті, Н. Дж.

(Продовження).

(17)

ЗВІТ РЕДАКЦІЙНОГО КОМІТЕТУ.

Гол. предсідатель, а заразом предсідатель редакційного комітету, Микола Мурашко, звертає увагу, що властивий звіт зложить начальний редактор Омелян Ревюк. Від себе згори докладає, що так, як уже подав у своїм звіті на вступі, так і тепер повторяє, що ніякі зміни не зайшли, а все осталося так, як конвенція одобрила. Знає, що не всі з того вдоволені, але „ще се такий не родився, щоби всім догодив". Чується вдоволеним, що Свобода зручно „підходить" до молодіжи і має надію, що в тім напрямі акція більше розвинеться вскорці, та просить, щоби, критикуючи Свободу, не забували, що ми є тільки виконавчим тілом, а Свобода органом з точно назначеним напрямом.

Відтак на заклик гол. предсідателя начальний редактор Свободи Омелян Ревюк зложив слідуючий звіт:

Редакційний Комітет призначив мене на становище відвічального редактора „Свободи", яка зі собою получує відвічальність за видавництво англійського квартальника The Ukrainian Juvenile Magazine.

Стаю перед Головним Урядом У. Н. Союза з редакційним звітом, як се постановляє статут У. Н. Союза.

Щодо складу редакції, то він остався після конвенції У. Н. Союза такий самий, як був до конвенції. Завдання редагування українського щоденника і англійського квартальника далі спочиває на трох людях, що після всяких мір, принятих і випробованих у світі, є за мало. Мало де в світі редакції обставлені так слабо робітниками, як у нас на іміграції. Навіть у бідних редакціях у старім краю є більше робітників, як тут. Про порівнання з чужими газетами навіть нема що говорити.

Досить буде сказати, що „Свобода" мала тільки одного платного кореспондента в Америці поза осідком редакції. Сьому кореспондентови вона платила так смішно мало, що він з місячної пенсії не може тижня прожити. „Свобода" покищо виходить з тяжкого положення лишень завдяки тому, що американський гріш має розміру вартість при розміні на европейські гроші та завдяки тому, що наша інтелігенція в Европі найшлася в незвичайно тяжкому матеріяльному стані. Через те нам тепер ще можливо наняти за кільканацять долярів співробітника з Европи. „Свобода" покористується сею співпрацею та має співробітників у Франції, Швайцарії, Відни і Львові. Не дамо їм як слід заплатити, „Свобода" тим самим не може ставити до них справдішних вимог.

Сьому невідрадному станови газети не винуватий Головний Уряд У. Н. Союза, і Головний Уряд ледви чи може що тут порадити. Причина сього лежить у тому, що ми беремо на видавання щоденної газети в Америці лишень тільки, скільки за видання три рази в тиждень бере українська газета в Галичині, де й папір, і прочий матеріял, і праця, словом, усе коштує кілька разів дешевше. Поки ми не навчимося платити гроша на свою газету, так довго обставини не можуть змінитися. Не поможуть тут нарікання на газету. Нарікання ніякої справи не розвязується. Стрітити можна часто людей, які нарікають на нашу газету, на котру вони платять 30 центів у місяць; вони ставлять нам за примір польські газети, які вони читають і на які вони платять у місяць доляра 50 центів. Колиб сі критики, замісць нарікати, дали своїй газеті ту саму суму, яку вони платять чужій, тоді вони малиби газету кращу від польської. Та наші критики доросли тільки до критики. До діла вони ще не дійшли. Наслідком сього свої газети мають непропорціональних людей, а богато письменників і газетярів голодує або тиняється по чужих газетах.

Другою допомогою для редакції в її скрутному положенню була поміч дописувателів з ріжних місцевостей Америки. За виробленє сих дописувателів „Свобода" побивалася не від нині. По всіх українських кольоніях по широкій Америці діялися цікаві річи, приватні й громадські, які було би варта знати громадянам по других оселях. Кожда українська громада хотіла би дати другим знати про своє життя, як се діється в кождому модерному народі, де ніяке село ні місто не живе відрубним життям, але працює з другими. В нас добрих дописувателів ще дуже мало. Декотрі дописуватели починають свою кореспонденційну співпрацю зі злобного нападу на когось нелюбого. Треба було сих кореспондентів навчити, що газета не служить на те, щоби в ній зганяти злість на нелюбих собі осіб. Газета може критикувати все, що має публичний характер, політичну діяльність, публичний виступ співака, священика, чи кого там. Але критика ще не значить лайка. Критика значить показати недостачу на те, щоби показати рівночасно кращий спосіб. Критикувати не значить мішати до одної справи якісь бічні, непричетні до справи обставини. Навчити се кореспондентів не легка справа. Редакція мусить потрачувати величезну масу праці на те, щоби здержувати дописувателів від лайливих дописів та вчити їх писати всю правду, а мимо сього прилично, без образи. Редакція поклала собі немало труду. І її праця вже увінчується гарним успіхом. Свобода вже має цілий ряд добрих дописувателів, які вважають своїм обовязком подавати до газети про всякі прояви життя в їх громадах та подають се критично, але без образи.

Я підчеркую се „критично", бо в нас з весіль відай занісся звичай хвалити попід небеса. Скаже хтось бесіду, вже пишуть, що бесідника розхвалив його, що се була зворушаюча до глибин серця бесіда, а бесідник золотоустий. Коли схочете найти, що золотого сказав бесідник, не найдете, бо кореспондент не подав; запевнив нас, що бесіда золотоуста. Самих золотих слів, які бесідник щедро розсипав, не подано. Заспіває артист, зараз хтось з його приятелів пише: соловейко, жайворонок, Менцінський, Джілі, Карузо України. Урядить хтось концерт Шевченка, щоби знову заделкумувати без ніякого чуття, з обридженням для своїх слухачів Посланіє Шевченка, то зараз його приятель напише, що й Шевченко так не зворушивби, як той декламатор. Якби такі перехвалки були тільки несмачними брехнями, то се ще булоби пів біди. Але вони шкодять цілому народови. Вони не дають нам критично подивитися на себе самих та піднестися на висший степень у бесідництві, декламації і так далі. Через сі вічні самохвальби ми самі терпимо. Через них наш народ штигульває за другими народами, які мають здорову критику.

Через сі хвальби виробилося в нас таке розуміння в самих артистів і діячів, що всякіе слово критики се образа, за яку можна позивати в суд. Дойдіть тут до того, що всякий щоденник думає, що він є недоторкаємий, як покійний цар; що в Америці критикують професора університету свобідніше, як у нас учителя народної школи без учительського образовання; що в нас чоловік критикує собі американське „муві", а як хто його критику скритикує, то він грозить вам судом; що як за співачку не скажеш, що вона Галі Курчі, то вона в суд іде. Чи відтак дивуватися, що ми не робимо поступу ні в церкві, ні в музиці?

Отсе дасть деякі поняття про ті трудноші, з якими приходиться боротись редакції при таких, здавалось, простих справах, як редагування, як хтось каже, „готових" дописів. Се редагування „готових" дописів завдає редакції нераз більше праці, як бим забрало написання на те місце оригінальної редакційної статті. Мимо сього редакція завдає собі сей додатковий труд в тому переконанню, що писанне таких дописів розбуджує найкраще наших читачів, заставляючи їх думати над власною працею, над вкладуванням своїх думок у слова, а тим самим научає їх думати, — що властиво й є головною цілию газети.

Щодо напрямку Свободи, то вона, як орган У. Н. Союза, в першу чергу мусить присвячуватися справам У. Н. Союза. Сподіюся, що Головні Урядники й Члени У. Н. Союза будуть на се памятати, та підносити в Свободі менче свої політичні справи, а більше справи Союза.

Зі сього, що Свобода є органом У. Н. Союза, виходить те, що вона часто входить в суперечку з органами других запомогових організацій, які, як відомо, повстали з У. Н. Союза через розбивання його. Кожда з тих організацій має орган, і кождий з них шукає якоїсь політичної платформи, щоби ріжнитися від органу У. Н. Союза та виправдати своє істнування. Тут є причина частих випадів других газет проти Свободи.

Як щоденник Свобода не може не порушувати політичних справ. Се питанне було колись дискутоване, але нині се вже всі загально признали, що щоденна газета без політичних справ обійтися не може. Від коли се признано на конвенціях, від тоді теж конвенціи заявляли, який має бути політичний напрям Свободи. Послідна конвенція У. Н. Союза, що була в Нюарку, Ню Джерзи, постановила, що напрям Свободи має остати таким самий, який був передтим. Передтим він був означений на конвенції в Рочестері, Ню Йорк, котра сказала, що напрям Свободи має бути український, національний, демократичний. Отсе є міра критики напряму Свободи. Коли котрий урядник навіть був инших поглядів, то він має дивитися за тим, щоби Свобода держалася не його поглядів, а напряму, означеного конвенцією. Газета має бути українська, національна, демократична. Через те вона все ввійде в суперечку з газетами, які заперечують істнування нашого народу, які кажуть, що України нема, а є тільки Москалі, чи „русскі", а ми тільки якась відміна „русскіх", малороси, хахли, руснаки, русини, карпатороси, чи що там. Газета мусить входити в розріз з тими газетами й напрямами, які або вважають питання національне маловажним, як деякі соціялісти, комуністи та „інтернаціоналісти", або які вважають справу національної самостійности нації справою маловажною або шкідливою. Вона мусить входити в розріз з тими, які протиляться ідеї демократії, які глядять за найвисшим урядовим авторитетом над Українцями не в самому українському народови, але десь у Москві, або у Варшаві, або в Римі, чи де там.

Зовсім инчі трудности представляє англійський квартальник, який У. Н. Союз видає для дітей з Молодечого Департаменту. Сим видавництвом У. Н. Союз, як звичайно, започаткував в Америці українське видавництво по англійськи. Злїпити 16 сторін якогонебудь матеріялу дуже легко. Коли не ставити собі ніякої цілі, легко замовити собі в американському підприємстві так званих „кеновааних" статей за пару долярів, і все готово. Коли, однак, поставити собі якусь ідейну ціль, якусь громадянську службу, тоді справа вийде зовсім инакше. І власне У. Н. Союз не хоче видавати такої безідейної газети. У. Н. Союз ставить видавництву виразно означені цілі. Сим видавництвом У. Н. Союз думає промовляти в певний, означений спосіб до людий, які виховані в Америці. Се виховання складається з виховання в родині українського імігранта та виховання в американському життю, школі, товаристві, на вулиці, тощо. Молоді люди, що перейшли через таке виховання, певно ріжняться і від Американців і від імігрантів. Кромі американського життя вони знають ще й инше життя, з котрого вийшли їх батьки. Однак життя батьків не цікавить їх у цілости, бо вони не виховані так, як виховані їх батьки. Пробиватися в американському життю їм може лекше, як імігрантам, але труднійше, як дітям американських уроженців. Тому видавництво для сих молодих людей має помагати розвязувати сі питання, які їм предкладає життя. І се не так легко. Взагалі видавництво для дітей се одна з найтруднійших справ, а видавництво для дітей серед таких спеціяльних умов, це тим більше трудна справа. До того видавництво не велике. Видавати малий квартальник на 16 сторін забирає рамкові подібне часу та труду, як подібне видавництво, видаване частіше. Видавати квартальник для дітей у віці від 10 до 17 літ життя се нова трудність, бо діти мало не у кождому році чим иничм цікавляться, і певно, чим цікавиться дитина в 10. році, дитина в 17. році не буде цікавитися. В Україньців дітоячі видавництва загалом тільки в початках, а видавництва для українських дітей по англійськи тим більше. Головний Уряд певно розуміє, чому „Діточий магазин" містить оповідання з української історії, картинки з історії української літератури, народної й штучної, описи українських земель. Головний уряд певно розуміє, чому „Діточий магазин" заохочував дітий до продукції артистичної, писати дописи, поезії, рисувати образки. І уряд певно скаже нам, скільки „магазин" відповів завданню та як його можна ще поліпшити.

(Далі буде).

ВІДОЗВА

до односельчан з села Дегова, повіт Рогатин, в Галичині.

Я одержав з нашого рідного села відозву в справі будови українського народного дому в нашім рідним селі. Отже я подаю тут цю відозву до загального відома наших односельчан:

Дорогі Земляки!

Ми збудували український народний дім в нашім селі, кий має стати школою для дорослих у нашому рідному селі. Цей дім стане святинею науки-освіти для нас, які в тепершіних тяжких часах нам так потрібно. Цей дім уже скінчений.

В нім є велика театральна саля зі сценою, кімната для читання, де є часописи й бібліотека, кімната на кооперативний склеп, кімната на магазин кооператива й пивниця для склепу.

Дім уже скінчений, але ще не сплачено всіх боргів, що затягнено на будову. Тяжкий рік, а головно небувала господарська кріза приводить наших братів-селян на нуждарів, тому дуже тяжко збирати датки на сплачення цього невеликого довгу (180 долярів). Бо і так село вже дало на той дім багато.

Тому видів читальні Просвіти в Деговій звертається до всіх свідоміших братів Земляків і Землячок, які дотепер своїми щедрими датками та збірками допомогли нам уже богато в будові, та щиро просить допомогти нам позбутися довгів, щоб мати вільну голову провадити просвітну й організаційну роботу.

Не забувайте, Дорогі Браття-Земляки, що сусідні села випередили нас у просвітній роботі. Там є великі бібліотеки, а в нас ще дуже маленька, бо ми через три роки всякі збірки обертали на будову дому.

На Загальних Зборах, які відбулися 16/2 ц. р. громадяне цілого села приняли з одобренням звіт Виділу й висказали подяку землякам з Америки перед повстання з місць. Загальні Збори поставили домагання до нового Виділу закупити до бібліотеки книжок, відбувати що свята голосне читання книжок і газет і зорганізувати курс для неграмотних.

Імена всіх жертводавців записані в нас в окремій книзі на память для грядучих поколінь.

Виділ товариства читальні „Просвіта" в Деговій:

Семен Фуртас, голова; о. Ю. Білинський, м. голова; Іван Гарасимчук, секретар; Федь Могила, Олекса Маруньчак, Іван Василик, Петро Горбатий.

Як бачимо з повисшої відозви, то наші браття в рідним селі не сплять, не дармують і не хочуть лишитися позаду других громад, а взялися до щирої праці на пол народнім. Перш, в тих тяжких часах, недостатків і ріжних перешкод зі сторони ворогів потрафили довершити велике діло, бо поставили народню святиню. Вони довершили те про що довгі часи мріяли ми й так довго говорили там в краю, а не менше й між нами тут в Америці. Ще одно вони зробили гарне діло, бо купили панську коршму й розібрали, знищили, змели її з лиця землі. Знищили ту коршму, де колись наші батьки запивалися й втопловали все своє добро та нищили свою працю, нищили себе, а тим самим і нас. Що більше, вони не тільки знищили ту коршму, але збудували на тім місці дім просвіти. На тім місці, де колись стояла коршма, нині стоїть прекрасний дім-читальня Просвіти й так як колись сходилися на те місце втопивати в горівці свою працю й розум, так нині наші браття будуть сходитися на те місце, щоби черпати науку. Нині на тім місці будуть виховуватися нові борці, нові герої, котрі в слушний час станутъ разом з другими до боротьби за українській нарід й українську державу.

Дорогі родимці там у рідній селі зробили все, що могли; вони стягнули з себе і жертви, які тільки могли, а тепер вдаються до нас з проханнями, щоби ми їм допомогли сплатити борг. Нашим святим обовязком є дати їм як найбільшу поміч. Нашою повинністю є постаратися і сплатити той довг, який там на наших братів ще тяжить. Це не така велика сума для нас і ми її легко сплатимо, як всі зложим якусь жертву.

Взиваю шанованих родимців п. Я. Притику і п. М. Костишина в Джемейці, Н. Й., п. С. Пілата і п. М. Колодія в Гіксвіля, Н. Й., панну Розалію Карсновську і п. С. Гарасимчука в Ню Йорку, п. А. Пришляка в Нюарку, Н. Дж., п. Я. Марунчака і С. Собкова в Трой, Н. Й., та инших, щоби були ласкаві занятися цією справою й зібрати хто що може поміж собою. Наші родимці в Елизабет, Н. Дж., на будову дому вислали вже понад $400 і думаю, що вони й тепер не залишать цьої такої важної справи й не відкажуться від дальших жертв, поки не сплатимо того довгу, який там на тій народній святини тяжить.

Проситься новище згаданих, як також всіх родимців замешкалих в Елизабет, Н. Дж.. околиці, щоби були ласкаві прибути на збори, які відбудуться в цій справі в неділю, дня 25 мая, в 2-ій год. пополудні, в гали У. Н. Дому 214-16 Fulton St., Elizabeth, N. J.

Колиби котрийсь з родимців хотів якихось більше інформацій, прошу писати на адресу:

Стефан Могила,
46 Washington, Ave.,
Elizabeth, N. J.